

EL SO CHRISTOFOL , LLAURADOR RICOT DE LA RIBERA ; Goriet son fill Estudiant de primer añ en Philosophia ; y el seu Criát Perelase determinen entrar en Valensia á veure la gran Festa , y Prosesó de Sen Visent Ferrer. Pero al mateix temps el so Christofol porta també entre sèlles un asumptét de banderilla , que fará present á su tiempo.

Gor. P Are , y vostè es determina ?
Chr. Qui no entè no en pert, Goriet; fas conte que el temps que em queda bull divertirme. **Gor.** Està bien.
Chr. En Valensia tinc de entrar à cost , y costes. **Per.** Ben fet. Yo tambè em ficarè en mich.
Gor. Pues tú à què , ni pera què ?
Per. A què ? à mirar quant se fasa. Pera què ? pera à son temps eixir en les mehues fresques, y ferlos riure à vostès.
Gor. Un brabo paper faràs.
Per. Pues no serè yo el primer, que fent la Opera bufa, vist , pasecha , mencha , y beu.
Chr. Te rahò , y tambè ha de vindre per ser presís al intent.
Gor. Es molt el so Perelase.
Per. Vostè mo diu , y aixi es.

Pero ya estàn fets els contes, pregunto , de ahon pararèm pera menchar , y dormir, y que no nos delmen res ? Perque dihuem , que à Valensia sol acudir tanta chent al repiquèt de una festa, que trau capa el que no entè, y li afayten el bolsillo à un Music , que es quant pot ser. **Gor.** No faltarà taula , y casa. **Chr.** No sabs tú , que yo à Goriet li pague costa en Valensia perque està estudiant primer añ de la Philosophia ? **Per.** Pues sent aixó ya estèm be. No faltarà francacheles. **Chr.** Es amic dels dos aquells Estudiants tan coneguts, y en tot tan homens de be,

que es dihuen:-

Per. Cuerpo de taules !
Tots la costa pagarem
en Capuchins.

Chr. Perquè , tonto ?

Per. Perque de segur Goriet
es de la Esquadra del Motus:
Colechals del sent per sent,
que paguen costa en Chesus,
en Sen Domingo , el Remey,
Sen Fluchensi , la Corona,
Capuchins , en Sen Fransès,
y tenen taula parada
ahon se tiren de repès.

Chr. Gran fortuna es eixa , Pere.

Gor. Si arribares à saber,
en eixa Esquadra , quins homens
han anat , y lo que han fet
et pasmaries. **Per.** Canonches
ne anirien lo que meñs
de aquells de les paradetes,
que els fan darrere un chiulet.

Gor. Pues nò , no ho prengues à risa.

Per. Ya sè que es així mateix.
Mes , entengamse , à Valensia,
segurament , à què anem ?

Gor. A veure Prosesó , y Festa
del gran Sen Visent Ferrer.

Per. Pues per lo tanto es presís
mirar ahon se posa el peu,
perque no nos encrehuellen,
y nos afayten tambè.

Chr. Per dos fins vach à Valensia:
à eixes Festes el primer:-

Per. Yo so el que portè la esquella.

Chr. Y à vengar luego despues
una inchuria , un gran agravi.

Per. Pues de això yo no sé res,
pero si es *causo de honore*
hasta pedre el sarahuells,
que yo sempre en qui vach vach.

Gor. Pues , Pare , espliques vostè.

Chr. A daixò vach , tingau conte:
Añs arrere no ignoreu,
que els meus Cosins Sento , y Tito
en lo Poble varen fer
de les Festes deis Infants

un rahanment prudent,
que fon estimat à fondo
de Propis , y Forasters.
Ells han mort , mes yo he heret
aqueell tan formal servell,
y es la causa que ara sènta
tot quant dihuen contra ells.
Dos finchits , dos paparruchos
han eixit al temps present
donant à entendre à la Plebe
ser ells aquells per aquells
Sento el Formal , y el gran Tito
Bufalampolla. **Per.** Mal fet.
Yo de sentensia els donàra
colgarlos en un femer.

Gor. Es asumpte indecoròs;
pues be à compondre el mateix,
que un atre que en firma falsa
extràu porsiò de diner.

Chr. Quànt Tito ha mogut pendensies
Quànt en Madrit sa vist ell ?
Quànt ha estât Tito en presidi
Quànt ha parlàt , ni ha dit res
contra Festes de la Cort ?
Tito era home de be,
y no tachaba à ningù,
ni en los seus rahanments
dia *Dimonis* , *Diables*,
cuernos , ni atres indesents
termes , com els dos fenchits
parlen en los seus papers.

Tito *orinar la montera*,
ni burlarse à dos per tres
de moltisims , fent lo bobo,
baix capa de equivoquets ?
Malquistant als Abogats;
y als Ofisials de Barbér
enbiantlos à presidi,
y que queden en lloc de ells
à *afaytarnos les Selleres* ?
Qui ha vist tan brut pensament
Parlant dosentes machades
en castellà , y fora temps;
no mes pensant en fartàr
siga carn , ó saga peix;
com un Bufó de Comedia
fent ya el tonto , ya el entés.

Cóm puc yo sufrir que es diga
tal dels meus Cosins , Goriet ?

Gor. Yo si que abia oït algo,
pero no tan per estèns;
y em pareix poca criansa,
ò no entendre , que un imprés
ha menester molta llima
de un Sensör sinse interés,
pues no es lo mateix parlar
en lo cànter:- *Per.* Ta , Goriet:
á mi ya em cluixen els osos,
oint tal dels contrafets
Sento , y Tito ; y li retruque,
que es mes mal del que pareix.

Chr. Pues encara pasa , y diu,
que aqui no parega be,
que es penche.

Per. Que es trenque el coll
ell , la ploma , y el tintér,
pues les sehues bachanades
no ham de aguantarles à reu.

Chr. Y quánt diu , que li donáren
ayqua de cals els Lleters ?

Per. Es mentira , yo en bach veure,
y era llet bona. *Gor.* Diu be;
lo contrari es ignominia.

Chr. Y del Arc dels Mercaders
de Vara , quánt no se burla ?
Pues lo Altar dels Tintorers,
realsantlo , el vitupera:
y també fa lo mateix
dels Cavalls del Consulát,
y del Sombrero del:-

Gor. Quiet ,
que eixe Señor no es nomena
de fisgonada.

Per. Goriet ,
si tu em deixáres parlar:-

Gor. Tú en asó no fas paper.
Yo prou sént , que un Valensiá
als seus Patrisios ofén,
en lloc de honrrarlos en tot.
Qué dirán dels tals papers
quant els Forasters els llixquen ?
Quant podia aber estés
el rasgo de ploma à honor
de Valensiá , y eminentes

Homens , que en literatura
de les Facultats à reu,
en tots los temps han florit;
y que els tenia presents
alli en la Universitat
adornada la parèt,
ho pasa en la bufonada
de dir : Còm naps cullirè,
si fas plantèr de tomatos ?
Han de eixir presisament,
de Universitats , Canonches.

Per. Y de caps grosos tambè
pilons pera tallar carn:
hay conseptes tan valents !
Y es deixa à un costat les boles ,
rams , draps de ras , y papers.

Gor. Lo meñs es aixó.

Per. Pues digues.

Gor. Manifestar per estèns
els grans homens que alli abia ,
que han existit , y existents
en esta Universitat:
(de qui Sen Visent Ferrer
fon el Patró , y Fundador)
Un Mayàns del nostre temps
Bibliotecari Real.

El Señor Perez Bayèr
Mestre dels Reals Infants;
Bibliotecari també;
Deà , y Canonche en Valensiá.
Un Garcia , que estiguè
honoràt Meche del Rey;
ocupant el mateix puesto
tambè el célebre Piquèr.

Un Beltrà Inquisidor
Cheneral , puesto eminent.

Tormo de Oriola Obispo.

De Barselona Climent.

De alli mateix el gran Sales.

De Solsona Obispo es
el Agustino Lasala.

Borrull , que mitrà tambè:-

Per. Si aixi vas , no acabaràs:
Váchan hu per tots : lo intent
ya es vist. *Go.* Pues no ha de callarse
donaba à tots lluiment
el Anchel Thomàs de Aquino;

no per , de esta Escola , ser,
sino per ser de la Escola
en cheneral el nivell.

President à tals Varons,
com el blanc de tots à reu,
aquella gran Mare Verche,
que desde el instant primer
de la sehua CONCEPSIÒ
son purisima à no mes;
perfectisima à lo sumo;
ni un instant de pensament
en desgrasia del Altisim,
ni esclava de Lusifer.

Chr. Pues feu molt be de elechirla
Patrona de Espana el Rey.

Gor. Y obtengut el vot del Papa,
en Lletania afixquè
el *Mater Inmaculata*.

Per. Mes me estime això , que res.
Coses tan grans se deixaba ?

Gor. Ya en mosegar se detè.

Chr. Asò no cab en la rasa
de mons parents , capte greu !
Este modo de pensar,
mà formalitat no el tè.

Gor. Ya bach sentint el asumpte.

Per. Ya em gruñen à mí els budells.

Per. Pues si es veritat que Tito
diu à Sento en un verset:

Eu , què nos volen capar ?
que yo tot ho sufrirè
meñs això. no mereix Tito
un bos , y un chipó albardèr !

Gor. Yo ho he llechit.

Chr. Gran machada.

Per. Asò al ultim vindrà à ser
un caragol sinse molla:
ruido , y sustancia res.

Gor. Ya li diu Sento Formal
à Tito : *lo millor es*
despacchar la sardineta,
y que diguen. *Per.* Gran consell !

Chr. Si això diu Sento el Formal,
el Bufador qué ha de fer ?

Per. Qué ha de fer ? als Maser darlos
el titul de Dolsayners;
ab ses donsaynes de plata,

y ab tans penchants cascabells.

Chr. Eixe si que mereixia
un presidi. *Per.* Y no els Barber
dels que diu , que res no feren.

Gor. No es aixì ; pues vâren fer
un dinar molt esquisit
de escudella , olla , y mes
un bon principi , dos postres,
tres rollos , y un sisonèt
pera cada Pobra presa
en la Torre de Quart. *Per.* Què
va ser allò que portâben
en tan gran companyament
de dolsaynes , y banderes,
y atra musica exsellent
de bombos , clarins , y trompes,
sonalles , y platerets ?

Gor. Y Locos del Ospital
vestits de gala tambè
pera portar el menchar,
que anaba tan curiosét
plè de murta , flors , y rams;
presedint bisarrament
els Oficials , que la Chunta
Comisionats elixquè.

Gor. Be que ya es traten de *Bos*
el hu al atre ; y tambè
li diu Sento molt formal
à Tito (perque beguè
el vino puro en los Frares,
y parlaba molt) *yo crec,*
que tu ya estabes borracho,
y encara et dura. *Per.* Ande us
De cada instant mes sadoba.

Chr. Si aixì estàn , que ya que

Gor. Señor Pare , me bol creure
deixèm estos tracalets
perque ya me donen fàstic.

Per. Y à mí me enfaden tambè

Gor. Y es *predicar en desert,*
frase en que se espliquen ells

Chr. Si aixì deixèm el asumpte,
mons Cosins no queden be.

Gor. Si ham de anar correchint fa
de un paper , y atre paper,
y ells seguixen à embrutarne,
en la vida acabarém.

Per. Despues de primeramente segonamente ya ixquè; tersiamente , y quartamente ya per ahí van corrent; quintamente , y sextamente tambè eixiràn , segons vech: conque aurèm de ser nosatros, suplefaltas de entremès; y el Señor Francisco Estevan de esta feta pert el pleyt, pues son set els seus Romansos, y asi , segons van creixent:::

Chr. Què dirà un Pepo Canelles? Nelo , y Quelo ? y tots aquells sis tan celebrats del Poble ? Chirabolics el primer, Charpeta , Parranda , el atre Pocarropa , y el sansér Bufalampolla , y el noble Temporal : tots desendents de una Casa , de una ploma, de un tintér , y de un papér ? Que encara , que dibérs signe ha reynát entre tots ells, sen cada hù de son temple, y tots de un bentre , no es desdoro en lo tronc de un abre una rama de mal señ.

Per. Digo , y alse el dit qui siga, y que diga , yo estic net de oro , básto , espasa , ò copa, que clar li diré , que ment.

Chr. Adulterats Sento , y Tito ! Sento , y Tito contrafets ! Els dos aborrits del Poble ! No señor , sinse remey à Valensia à beure Festes, y ben informats , despues una Relaciò curiosa de tot rasgo se ha de fer, en que es vecha lo formál per lo mateix estilét, y que entenga tot lo Poble, que ha estat engañat.

Per. A ells, que yo també sabré entones entrar per un costadét.

Ara el so Christofol pren un polvo : Goriet se torca la suór ; y Perelase posa tabaco, y foc en la pipa , pega quatre boconades , y luego seguixen en son intent.

Chr. Goriet , yo no tinc sosiego.

Per. Pues tots à una arramblèm.

Chr. Yo baste.

Per. Ya poques forses:

déixenos à mi , y à Goriet el asumpte , que à su tiempo:::

Chr. Tú qué sabs ?

Per. Pénsa vosté, que perque soc Perelase, deixaré yo de saber lo que pasa en los dos bolos ? Pera qué son els papers aquells , que es dihuen Garsetes ?

Gor. En ells se sab , y es deprén,
Chr. Yo els diré la veritat.

Per. Amarga.

Chr. Daré consells.

Per. Diners volen.

Chr. De este modo mes els lluiría el pel.

Per. Encara els vol mes lluits quant tots van tan relluents de or , de plata , brodadures, risos , flocs , tálco , y choyells ? Papagallo , y qué regalo ! Va un home per lo carrer sempre en la montera en ma, pensantse , que tots arréu son Grandes de quinta clase: y que es éste , Cavallers ?

Chr. Vosté parle en cheneral, que ya se entendrá el dolent.

Per. Eixe persuadir es bo pera els homens de argument.

Gor. Sempre serás Perelase: pues qué per sert ya escrit res sobre recaure les Siensies en homens de ser jaés ? El saber no está acotát: quânts homens ya en rinconets,

que saben be lo que dihuen,
sabent quant ya que saber?
Y atres dient lo que saben
apenes mastegadèt,
se colen els millors puestos?

Per. Y també per lo mateix
estic mirant tot lo Poble
perint, y al ultim estrèm.

Chr. Per tots termes està mal.

Gor. Pero en tots estats se veu
miseria, y lujo hermanats.

Per. Pues tots han de menester
quatre diners pera un rollo,
mes la moda sempre en peu.
Y si les cañes chilláren
com els violins, Goriet,
qué musiques en les tendes?
Aixó seria un plaér.

Chr. O, llástima irremediable!

Per. Unfle el que caiga.

Gor. Perét,
com ya el mon tot es tramoya,
y novetats, al intent
he llechit en un Mercuri,
que es vehuen à dos per tres
uns monstruos, uns embrions,
que ningú sab, ni els entén;
ya qui els diu Ermofrodites:
ni homens, ni dones, no res.

Per. Y eixos animals disformes
per ahon se crien, Goriet?

Gor. En un lloc, que es diu Pahls
per les Indies de ahon estém.

Per. Molt se sab llechin Gargetes.

Gor. Un atra porta un casét,
que ha sosuit en la China:
corrien sent, ò dosents
per alcansar una Fama,
que volaba per son peu.
Tots pensaben agancharla,
pero al ultim guañá el pleyt
un parla enbalde, un parranda
entre tants homens sapients:
Uns dien, que per empeños,
atres dien per diners.

Pero luego ixqué en Pasqui
montada sobre un Burrét

la Fama, y per desifráro,
dia asò en quatro versets:
„Todo el mundo calle el pico
„al ver la Fama asnalmente,
„porque ya ordinariamente
„carga con ella un Borrico.

Per. Ves, pela eixe colomí.

Gor. Què bascollada, Perèt!

Chr. Aixó es conta en temps de Torres

Per. Aixó pasa ya en tots temps.

Gor. També amaneixen en Londres
en Lenguadoc, y en lo Trenc
atre modo de animals,
que als homens maten.

Per. Collèt!

Pues què els auràn fet los homens?

Gor. Si ells no foren uns chiulets,
be tindrien mes pesetes.

Chr. Y no auria tants de pleysts.

Gor. Mes, si es moda rigurosa

el anàr afaytadets,
llepadets, plenets de olor,
risadets, entonadets;
gastant ya mes en agulles,
en polvos, floquets, y seu,
espillets, aygues de flors,
anells, espalmadorets,
en dolsets, y llepolies,
que les dones: qué han de fer
elles sino aporrecharlos,
y en prensa esprimirlos be?

Per. En molta marsialitat
porten uns casaquinets
de un pam de roba, y fent lana
per les plases, y carrers,
per Iglesies, y tertulies
van sempre: à los pies de uste
Señorita, ustè me mande,
sabe ustè, que.... ya sebè...
y tot asò fent figures,
doblantse de chenollets,
caentse à una part, y à atra,
sostenintse en un chunqué
figureta de bengala:
les Dametes què han de fer?

Gor. En primer lloc la riseta,
en segon lloc el desdèn,

en tercer lloc la estració
y despues burlarse dells.

Per. Pues los Dons Juanes capaos,
què gust donen plens de pells
de gat, de conill, ó llebre
en capes, y capotets
de jaque à lo amartelao !
Uns sombreros redonets
en dit, y mich de copeta
com una post de Fornèr
rodantlos per la mollera
com rodamonts de paper.

Gor. Y estos chichis fandanguillos
no es desengañen !

Per. Prou es
ensomiar modes nobes
del Prusiano, del Inglés,
del Tripuli, Turc, Marrueco;
mes, del Español no res,
pues sols lo ridicul campa
per ser moda en Carraixèt.

Gor. Y encara veent, que es chiulen,
responen molt satisfets:

Señor, que las Damas visten...
Señor, que gustan tambien...
Señor, que el usar las modas...
Señor, que es presiso que...
Señor, vostès son uns Betsos,
si alegar bolen tals drets;
pues la Dona es animal,
que ni té drèt, ni rebès,
sens pensar mes, que en compondres
per pareixer à tots be:

Y per lo tanto es bergoña,
que un home à qui Deu lafét
pera modelo de honor,
pera compás, y nivell
de respecte, de chui,
y de ser en tot perfét:
se anonade, se afemine
tan ignominiosament.

Mr. La sanc se chela en les benes,
contemplant aixó no mes.

El cás es, que en tanta bromà
ningù té quatre diners
pera fer cantar à un Sego:
amics, yo asò no hoentenc.

Entra un home en la Siutat,
y si es pert en un carrer,
pera poder pendre el fil,
li ha de costar dar diners
à hù, que el guie hasta la plasa,
siga chic, ó siga bell.

Si fá llechir à un cantò
de la Comedia el paper
à un Estudiant, paga moro
lomeñs, lomeñs un quartèt.
A un Chiquèt de Sen Visent
de preguntarli no mes:

Chic, ya Misa? Ma à la bosa,
y à la caixeta un dinèr.

Padri de batech, ó nobia
el puto que ho bullga ser,
pues se tiren tants damunt
de Escolans, Escolanets,
platerets, capses, caixetes,
y atres titaros à un temps,
que el deixen à un home eixut
de bollchaques, y secrets.

Despues à la porta aguarda
un escuadrò de infantets
critant: A mì so Padri,
tire arrebato un puñ plé:
y es mou tal dansa de arraps,
de calbots, y puntapeus,
que es queda un home aturdit:
Chermáns, pues asò què es?
es abundancia, ó miseria!

Yo creuré, que es fam à reu,
y que la causa es la gala
en qui pot, y en qui no té.

Gor. Tot ho solapa la moda;
lo drèt ha de ser rebés,
dalt lo baix, lo de dins fora,
y ha de ser, lo que no es.

Per. Hasta el Sol els dona pena,
pues de roba els Mercaders
tant encortinen les portes
de enserats, y de escachets,
de banderes, y pencholls,
que dins no els vorás à ells;
de modo, que el llens de casa
pareix la tela de Utrecht,
y un paño de San Fernando.

el paño gros borreguér:
be que ya se han correchit,
y se pasò lo que fue.

Chr. Y nosatros , poc à poc,
també de ralla pasém,
pues molt engolosinàts
casi ham deixát el intent.

Per. Ya no faltarà qui diga:-

Gor. Si el asumpte que ham mamprés
fora sols per una idéa,
en atres punts aderents
no deuriem tant detindres,
pues lo primer es primer;
pero com ya en les tertulies
se trata de tot arréu,
pues se componen de cartes,
papeletes , y villets,
que porten els que assistixen,
toquen dibersos extremos,
y del hù pasen al atre
parlant dell lo presís temps:
Nosatros formém tertulia,
varios asumptes toquéam,
conque el que posará tacha:-

Per. Será porque no ho entén.

Gor. Per ultim , el temps se acurta.

Chr. Pues à seguir el intent.

Gor. Pare , en lo que vosté pénsa,
sò de contrari parér:
aném , y vechám les Festes,
torném à casa contents,
y Sento , y Tito , que parlen
hasta que no puguen mes.
Deixémse de frioleres,
pues los homens eminentes
ya han conegit , que els conseptes,
estil , y termes de aquells,
de mil llehues se coneixen
diferents dels contrafets.

Per. Com lo Bou viu , al pintát:
com una milocha , à un vell;
com un Elefant , à un carro;
com un nap , à un insensér;

com un Canonche , à una Churn
com un Motilò , à un Beixell;
com el Riu , al As de copes;
com un piquibòl , à un lleu;
com un Moro , à un tres enral
y com un tonto , à un discret,
del mateix modo semechen
de aquells à estos dos els fets,
pues no es pera caps redóns
els rahonaments prudents:

Chr. Easau pues , lo que bullgau,

Per. Déixenos estar vosté,
y vorá com farém cosa,
que tots quedaràn contents:
Goriet tocarà les tecles,
yo el Orgue li mancharè,
y entre els dos farém la tela,
ell Ofisial , yo Aprenent.

Gor. No fas conte yo , que tú
entres à la part en rés.

Per. So Goriet , vosté es el A
y sols me contentaré
en que , com à Llisensiado,
compongues un Paperét.

Gor. De què ?

Per. Una coseta bona,
vervo grasia , un Romansét
de les coses mes notables
de Valensia , y Ribaléts;
pues sent el blanc de la Fest
Chermanét per Paysanét,
à tot Valensià nos toca
la alegria , grasia à Deu,
y per lo tanto , es presís
fer à la Patria un loorét.

Gor. Conforme els daus pintarà

Chr. Es presís dar à saber:-

Gor. Pues , Pare , à dispondre co
y à Valensia. **Chr.** Sí , Goriet

Per. El Románs con Castellano
y que estiga saladét.

Gor. Yo tel promét , Perelase.

Per. Com vosté es christiá, que ho

Con las Censuras debidas , y Licencias necesarias.

En Valencia: Por Joseph Estevan, Plaza del Horno de S. Andrés. Año 17

Nicolau primitiu
valencia-espanya
BIBLIOTECA
VALÈNCIA-PÀGINA